

सुविचार

जीवनात सधेेपणा राखा.

apalavidarbhlivenews@gmail.com

मुख्य संपादक : देविदास खनपटे मो. 9767233034

■ बुलढाणा ■ वाशिम ■ यवतमाळ ■ अमरावती ■ वर्धा ■ नागपूर ■ गोंदिया ■ भंडारा ■ चंद्रपूर ■ गडचिरोली ■ छत्रपती संभाजीनगर ■ मुंबई

■ दैनिक ■ बुलडाणा ■ वर्ष ०४ ■ अंक ९२ ■ बुधवार, दि. ०५ नोव्हेंबर २०२५ ■ पाने ४ ■ किंमत रु. २ ■ RNI.NO.MAHMAR/2023/88006

पाकिस्तानला धूळ चारण्यासाठी
१४ वर्षांच्या वैभव सूर्यवंशीची टीम
इंडियामध्ये एन्ट्री, १६ नोव्हेंबरला
आशिया कपमध्ये भिडणार!

मुंबई/प्रतिनिधी : वुमेन्स टीम इंडियाने वनडे वर्ल्ड कपवर नाव कोरल्यानंतर आता आशिया कपसाठी टीम इंडियाची घोषणा करण्यात आली आहे. रायझिंग स्टार आशिया कपसाठी जितेश शम चिंया नेतृत्वाखाली १४ वर्षांचा वैभव सूर्यवंशी पाकिस्तानविरुद्ध खेळणार आहे. बीसीसीआयने पाकिस्तानविरुद्ध आपली हुकमी एक्का उतरवला आहे. तसेच युवराज सिंगच्या तालमीतला तिसरा पैलवान देखील पाकिस्तानविरुद्ध उतरेल. १७ वर्षांच्या प्रियांश आर्याला याला आशिया कपमध्ये संधी देण्यात आली आहे.टीम इंडिया आरसीबीचा स्टार खेळाडू जितेश शर्मा याच्या नेतृत्वाखाली खेळेल. तर प्रियांश आर्य आणि वैभव सूर्यवंशी या दोन युवा खेळाडूंना संधी देण्यात आली आहे. तसेच नमन धीर, सूर्यश शेडगे, रमणदीप सिंग, हर्ष दुबे आणि आशुतोष शर्मा यांच्यावर फलंदाजीची जबाबदारी असेल. यश ठाकूर, गुरजपनीत सिंग, विजय कुमार व्जिशक, युध्विर सिंग चरक यांच्यावर गोलंदाजीचा भार असणार आहे.

तरुणांनो! तयारीला लागा,
नवी मुंबईत पोलीस भरती
सुरु; जागा किती?

नवी मुंबई/प्रतिनिधी : नवी मुंबई पोलीस दलात नव्या भरतीची प्रक्रिया सुरु झाली आहे. पोलिस दलात सामील होण्याचे स्वप्न पाहणाऱ्या उमेदवारांसाठी ही सुवर्णसंधी ठरणार आहे. पात्र उमेदवारांनी अर्जांची प्रक्रिया आणि आवश्यक पात्रता लगेच जाणून घ्यावी.पोलीस आयुक्त कार्यालयाने एकूण ५२७ विविध पदांसाठी भरती जाहीर केली आहे. या भरतीत पोलीस शिपाई, चालक पोलीस शिपाई आणि बॅण्डस्मन या पदांचा समावेश आहे.सध्या नवी मुंबई पोलीस दलात अंदाजे ४५०० पोलीस कर्मचारी आणि ३५० अधिकारी कार्यरत असल्याची माहिती समोर आली आहे. नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळांमुळे स्वतंत्र विमानतळ पोलीस ठाणे आणि उलवा पोलीस ठाणे स्थापन करण्यात आली आहेत. त्याशिवाय अजून तीन नवीन पोलीस ठाण्यांचा विस्तारही होणार आहे. त्यामुळे वाढत्या लोकसंख्येनुसार पोलीस दलात अधिक मनुष्यबळाची गरज भासू लागली आहे.पोलीस आयुक्त मिलिंद भारंबे यांनी तीन नवीन परिमंडळ रचना केल्यानंतर, शहरातील सुरक्षेचा स्तर वाढवण्यासाठी या भरतीची गरज असल्याचे सांगितले आहे. या भरतीमुळे नवी मुंबई पोलिसांचे सुरक्षा जाळे आणखी मजबूत होणार आहे.भरती प्रक्रियेनुसार पोलीस शिपाईच्या ४३९ जागा, चालक पोलीस शिपाईच्या ८२ जागा, आणि बॅण्डस्मनच्या ६ जागा उपलब्ध आहेत. सर्व पात्र उमेदवारांना ऑनलाइन अर्ज करण्याचे आवाहन करण्यात आले असून, अर्ज करण्याची शेवटची तारीख ३० नोव्हेंबर २०२५ अशी आहे.

ब्रेक फेल झाले आहेत, अपघात
होण्याच्या आधी लवकर घरी
पोहचावे, यासाठी वेगाने चालवत आहे!



दैनिक

आपला विदर्भ

धामासाठी रश्मिकाने १२
तासांची शूटिंग शिफ्ट केली

आतील पान

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचा बिगुल वाजला

२४६ नगरपरिषदा, ४२ नगरपंचायतींसाठी २ डिसेंबरला मतदान, ३ डिसेंबरला निकाल

मुंबई/प्रतिनिधी :राज्यात गेल्या ४ वर्षांपासून प्रतिक्षेत असलेल्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचा बिगुल अखेर आज ४ नोव्हेंबर रोजी वाजला. त्यानुसार, राज्यात २ डिसेंबरला मतदान होणार असून ३ डिसेंबर रोजी मतमोजणी होणार आहे, राज्याचे मुख्य निवडणूक आयुक्त दिनेश वाघमारे यांनी याबाबतची घोषणा केली. त्यामुळे पुढील १ महिन्यात नगरपालिका निवडणुकांचा कार्यक्रम संपुष्टात येणार असल्याचे दिसून येते. १० नोव्हेंबरपासून उमेदवारांना उमेदवारी अर्ज दाखल करता येणार असून १७ नोव्हेंबरपर्यंत उमेदवारांना आपला उमेदवारी अर्ज दाखल करावा लागणार आहे. त्यामुळे, राजकीय पक्षांना पुढील ८ दिवसांत उमेदवारांची नावे निश्चित करावी लागणार आहेत. दरम्यान, आजपासून, ४ नोव्हेंबरपासून आचारसंहिता लागू करण्यात आली आहे.

निवडणूक आयोगाच्या

पत्रकार परिषदेतील १० मुद्दे

१. राज्य निवडणूक आयोगाने सांगितले की, ही पत्रकार परिषद नगरपरिषद आणि नगरपंचायत समित्यांबाबत आहेत, अशी



माहिती आयोगाचे प्रमुख दिनेश वाघमारे यांनी दिली. त्यामुळे, महापालिका आणि जिल्हा परिषद व पंचायत समितींच्या निवडणुका कधी, असा प्रश्न उपस्थित झाला आहे.

२. राज्यातील २४६ नगर परिषदा आणि ४२ नगर पंचायत समित्यांची निवडणूक जाहीर करण्यात आली आहे. १४७ नगर पंचायतींपैकी ४२ नगरपंचायतींच्या निवडणुका होत आहेत.

३. स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या नगरपालिका आणि नगरपंचायत निवडणुकांसाठी एकूण १ कोटी ७ लाख ३७६ मतदार आहेत, त्यासाठी १३ हजार ३५५ मतदान केंद्र असणार आहेत. या निवडणुका देखील ईव्हीएमद्वारे होणार

आहेत, अशी माहितीही आयोगाने दिली. तसेच,व्हीव्हीपॅटची सुविधा उपलब्ध नसणार, असेही स्पष्ट केले.

४. नगरपरिषदांसाठी सदस्य संख्या २० ते ७५ एवढी असून आयोगाने दिलेल्या खर्चानुसार, नगराध्यक्षपदासाठी १५ लाख खर्चाची मर्यादा असणार आहे, तर सदस्यांसाठी खर्च मर्यादा ही ७ लाख रुपये असणार आहे.

५. राज्यातील दुबार मतदाराबाबत राज्य निवडणूक आयोगाने देखल घेतल्याचे दिनेश वाघमारे यांनी सांगितले. दुबार मतदारांच्या नावासमोर डबल स्टार असेल. दुबार मतदाराने प्रतिसाद न दिल्यास >>पान ३

मराठवाड्यातील ८ जिल्ह्यांत निवडणुकांचा फड

४८ नगरपरिषदा अन् ११

नगरपंचायतींसाठी होणार निवडणूक

मुंबई/प्रतिनिधी : राज्याच्या राजकारणात मराठवाड्याचे मोठे योगदान असून मराठवाड्यातील नेतेमंडळी मराठवाड्याच्या विकासासाठी नेहमी आग्रही असते. त्यामुळेच, मुख्यमंत्री कोणीही असो, मराठवाड्याच्या विकासासाठी, आमदार, खासदारांकडे आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांकडे सर्वच राजकीय पक्षांचे विशेष लक्ष असते. लोकसभा निवडणुकीत ८ खासदार आणि विधानसभेला ४८ आमदार सभागृहात पाठवणाऱ्या मराठवाड्यात आता स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचे पडघम वाजले आहेत. येथे ४८ नगरपरिषदा आणि ११ नगरपंचायतींसाठी निवडणूक होत आहे. तसेच, जिल्हा परिषद, पंचायत समिती आणि महापालिकांसाठी बिगुल वाजणार आहे.

मराठवाडा विभागातील संपूर्ण आठ जिल्ह्यात मिळून ४८ नगरपरिषदा आणि ११ नगरपंचायतींसाठी निवडणूक होत आहे. त्यामुळे, मराठवाड्यातील कोणत्या जिल्ह्यात किती नगरपरिषद आणि किती नगरपंचायतसाठी निवडणूक होत आहे, यासंदर्भाती माहिती खाली देण्यात आली आहे. मराठवाड्यातील ८ जिल्ह्यात >>पान ३

तुकाराम मुंडे यांचा मोठा
निर्णय: अंमलबजावणी न
केल्यास कारवाईचा इशारा

दैनिक आपला विदर्भ

पुणे/प्रतिनिधी : दिव्यांग आरक्षणाच्या अंमलबजावणीबाबत महत्त्वपूर्ण निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुसार सर्व मंत्रालयीन विभाग, स्वायत्त संस्था यांनी दिव्यांग कर्मचाऱ्यांची माहिती तयार करून त्यांच्या विभागाच्या संकेतस्थळावर दर वर्षी १ जानेवारी रोजी प्रकाशित करणे बंधनकारक करण्यात आले आहे. तसेच दिव्यांगांच्या रित्त पदांचा आढावा घेऊन भरती प्रक्रिया राबवण्याच्या सूचना देण्यात आल्या असून, याबाबतची कार्यवाही न झाल्यास कारवाईचा इशारा देण्यात आला आहे.

दिव्यांग कल्याण विभागाचे सचिव तुकाराम मुंडे यांनी याबाबतचा शासन निर्णय प्रसिद्ध केला आहे. दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम २०१६ मधील कलम ३४ अन्वये लाक्षणिक दिव्यांगत्व असलेल्या व्यक्तींना शासनसेवेत दिव्यांगत्वाच्या आधारे निश्चित केलेल्या ५ गटांपैकी गट अ, ब,



क साठी प्रत्येकी १ टक्का, गट ड आणि ई साठी १ टक्का याप्रमाणे ४ टक्के आरक्षण आहे. त्या अनुषंगाने सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक २१ मे, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सरळसेवा भरतीमध्ये लाक्षणिक दिव्यांगत्व असणाऱ्या सर्व संवर्गासाठी रित्त पदांच्या ४ टक्के पदे दिव्यांग व्यक्तींसाठी आरक्षित ठेवण्यात आली आहेत.

सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक २० एप्रिल, २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना गट 'ड' ते गट 'अ' मधील निम्नस्तरापर्यंतच्या नियुक्तिस >>पान ३

डॉलरच्या तुलनेत रुपयाची जबरदस्त वापसी थेट २१ पैशाने

दैनिक आपला विदर्भ

मुंबई/प्रतिनिधी : सकाळी एकदम सुरुवातीला रुपया विक्रमी नीचांकी पातळीवरून परतला असून रुपयाने डॉलरच्या तुलनेत विक्रमी वाढ नोंदवली आहे. सुरुवातीच्या आंतरराष्ट्रीय चलनाच्या खरेदी विक्रीत रुपया थेट २१ पैशांनी वधारून ८८.५६ प्रति डॉलरवर पोहोचला. विशेषतः परदेशात कच्च्या तेलाच्या किमती कमी झाल्यामुळे डॉलरच्या तुलनेत रुपया २१ पैशांनी वधारला आणि भांडवली बाजारातून परदेशी निधी बाहेर गेल्याने भारतीय चलनावर दबाव राहिला असे परकीय चलन व्यापाऱ्यांनी प्रसारमाध्यमांशी बोलताना

सांगितले आहे.

आंतरबँक परकीय चलन बाजारात, रुपया ८८.५५ वर उघडला आणि नंतर सुरुवातीच्या व्यवहारांमध्ये डॉलरच्या तुलनेत ८८.५६ वर व्यवहार करत होता, जो त्याच्या मागील बंद पातळीपेक्षा २१ पैशांनी जास्त पातळीवर खुला झाला आहे. सोमवारी, सलग तिसऱ्या सत्रात घसरण होत असलेला देशांतर्गत युनिट अमेरिकन डॉलरच्या तुलनेत ७ पैशांनी कमी होऊन ८८.७७ वर बंद झाला, जो त्याच्या सर्वकालीन बंद पातळीजवळ होता.

प्रसारमाध्यमांनी दिलेल्या वृत्तानुसार, १४ ऑक्टोबर रोजी डॉलरच्या तुलनेत रुपयाने ८८.८१ ही आतापर्यंतची सर्वात

कमी बंद पातळी नोंदवली होती.दरम्यान, सहा चलनांच्या तुलनेत डॉलरच्या ताकदीचे मोजमाप करणारा डॉलर निर्दे शांक ०.०४३ब वाढून ९९.७५ वर पोहोचला. आज सकाळी जागतिक तेल बेंचमार्क, ब्रेंट क्रूड, फ्युचर्स ट्रेडिंगमध्ये ०.३२३ब घसरून ४४.६८ प्रति बॅरलवर पोहोचला होता.

देशांतर्गत शेअर बाजारात सुरुवातीच्या व्यवहारात सेन्सेक्स ५५ अंकांनी घसरून ८३,९२३.४८ वर पोहोचला तर निफ्टी ४०.९५ अंकांनी घसरून २५,७२२.४० वर पोहोचला होता. एक्सचेंज प्रोविजनल डेटानुसार, सोमवारी परदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकदारांनी १८८३.७८ कोटी किमतीच्या

शेअर्सची विक्री केली.

सोमवारी प्रसिद्ध झालेल्या मासिक सर्वेक्षणात असे दिसून आले आहे की वस्तू आणि सेवा करात सवलत, उत्पादकता वाढ आणि तंत्रज्ञान गुंतवणुकीमुळे ऑक्टोबरमध्ये भारताच्या उत्पादन क्षेत्रातील क्रियाकलाप (अस्यूट्रू) मजबूत झाले आहेत. जरी आंतरराष्ट्रीय विक्री कमकुवत वेगाने वाढली असली तरीही ही वाढ झाल्याचे आकडेवारीतून स्पष्ट झाले.

कालच प्रकाशित झालेल्या हंगामी समायोजित एचएसबीसी इंडिया मॅन्युफॅक्चरिंग परचेसिंग मॅनेजर्स इंडेक्स (इश्टे) सप्टेंबरमध्ये ५७.७ वरून ऑक्टोबरमध्ये ५९.२ वर पोहोचला होता.

श्रीक्षेत्र संतपीठ, पैठण येथील मूलभूत सुविधांसाठी निधी उपलब्ध करून देणार

- उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री मंत्री चंद्रकांतदादा पाटील
- संतपीठातील विकासासाठी लागणाऱ्या खर्चास तत्वतः मान्यता

दैनिक आपला विदर्भ

मुंबई/प्रतिनिधी : समाजात संतांच्या विचारांचा, तत्त्वज्ञानाचा आणि मूल्याधिष्ठित जीवनशैलीचा प्रसार घडविण्यासाठी स्थापन केलेल्या श्रीक्षेत्र संतपीठ, पैठण येथील मूलभूत सुविधा उभारण्यासाठी लागणाऱ्या खर्चास तत्वतः मान्यता देण्यात आली असल्याची माहिती उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री चंद्रकांतदादा पाटील यांनी दिली. आज मंत्रालयात मंत्री चंद्रकांतदादा पाटील यांच्या

अध्यक्षतेखाली श्रीक्षेत्र संतपीठ, पैठण येथील मूलभूत सुविधांबाबत आढावा बैठक घेण्यात आली. या बैठकीला आमदार विलास भुमरे, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. विजय फुलारी, कुलसचिव प्रशांत अमृतकर, संतपीठाचे संचालक प्रवीण वक्ते, उच्च शिक्षण संचालक शैलेंद्र देवळाणकर, तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे मुख्य अभियंता अनुराग चव्हाण व संबंधित अधिकारी उपस्थित होते.

उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री चंद्रकांतदादा

पाटील म्हणाले, संतपीठाचे शैक्षणिक व्यवस्थापन डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ छत्रपती संभाजी नगर यांच्याकडे पाच वर्षांसाठी पुन्हा मुदतवाढ देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे .तसेच संतपीठात सुरू असलेल्या विविध अभ्यासक्रमासाठी अध्यपक –अध्यपकेतर कर्मचारी वेतन खर्चासाठी प्रतिवर्षी १ कोटी देण्यास मान्यतादेण्याचा निर्णय घेण्यात आला. भारतीय संतपरंपरा आणि लोकसंस्कृतीचे जतन व संवर्धन संतपीठाच्या माध्यमातून केले जात आहे. त्यामुळे



सर्व आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी आवश्यक निधी उपलब्ध

करून देण्यात येईल.असेही मंत्री श्री. पाटील यांनी सांगितले.

गुरू नानक देव

आज कार्तिक पौर्णिमा, आज शीख समुदायाचे लोक श्री गुरू नानक देवजी यांचा जन्मोत्सव साजरा करतात. वास्तविक श्री गुरू नानक देवजी यांचा जन्म १५ एप्रिल १४६९ रोजी झाला मात्र शीख धर्माचे अनुयायी त्यांचा जन्मोत्सव कार्तिक पौर्णिमेलाच साजरा करतात. गुरू नानक देवजी हे शीख धर्माचे संस्थापक व पहिले गुरू होते. गुरू नानक देवजी यांचा जन्म पाकिस्तानातील लाहोर जवळील तलवंडी येथे एका हिंदू कुटुंबात झाला. आजही या गावाला नानकना साहिब असे म्हणतात. गुरू नानक यांचा जन्मोत्सव प्रकाश पर्व म्हणूनही साजरा केला जातो. गुरू नानक देव लहानपापासूनच धार्मिक वृत्तीचे होते मात्र कर्मकांड आणि बुरसटलेले विचार त्यांना मान्य नव्हते म्हणूनच त्यांनी मौजीबंधनाच्यावेळीच जानवे घालण्यास नकार दिला होता होता. हिंदू धर्मातील कर्मकांड, बुरसटलेले विचार, अनिष्ट चालीरीती, विषमता, जातीभेद, स्त्रियांना दिली जाणारी हिन वागणूक त्यांना मान्य नव्हती म्हणूनच ज्ञान प्राप्तीनंतर त्यांनी शीख धर्माची स्थापना केली. शीख धर्माच्या प्रचार आणि प्रसारासाठी त्यांनी जगभर यात्रा काढली. या दरम्यान त्यांनी जगभरातील अनेक धार्मिक स्थळांना देखील भेटी दिल्या. त्यांनी त्या काळात केवळ भारतातीलच धार्मिक स्थळांना नव्हे तर इराक मधील बगदाद आणि सौदी अरेबियातील मक्का मदिना या धार्मिक स्थळांनाही भेटी दिल्या. या दरम्यान त्यांनी शीख धर्माच्या तत्वांचा प्रसार आणि प्रचार केला. सर्वसामान्यांमध्ये देव आणि धर्माबाबत जागृती निर्माण करण्यासोबतच त्यांनी हिंदू मुस्लिम एकतेचा संदेशही दिला. त्यांनी स्थापन केलेला शीख धर्म उदात्त, समतेच्या शिकवणुकीमुळे केवळ भारतातच नव्हे तर जगभरात रुजला. आज शीख धर्माचे अनुयायी केवळ आशिया खंडातच नाही तर युरोप आणि अमेरिका खंडातही आहे. जगातील प्रमुख धर्मा पैकी एक धर्म म्हणून शीख धर्म ओळखला जातो. गुरू नानक यांची मानवतावादावर दृढ श्रद्धा होती. त्यांचे चिंतन धर्माच्या सत्य आणि शाश्र्वत मूल्यांचे मूळ होते म्हणूनच जात धर्म यापलीकडे जाऊन सर्वांनी एकत्र यावे, माणूस म्हणून एकत्र राहावे अशी त्यांची इच्छा होती. सर्व माणसे ही एकाच आईची लेकरे असून त्यांच्यात कोणीही उच्च नीच नाही असे ते मानत. जातीपाती मधील धर्मा धर्मांमधील भेदभाव तर मान्य नव्हता. कोणीही हिंदू नाही, कोणीही मुसलमान नाही सर्व जण मानव आहोत असा नारा त्यांनी दिला. त्यांनी एकता, श्रद्धा आणि प्रेमाचे तत्वज्ञान मांडले. ते क्रांतिकारक विचारांचे होते. त्यांच्या विचारांमुळेच शीख धर्म साता समुद्रापार गेला. ७ सप्टेंबर १५३९ रोजी श्री गुरू नानक देवजी यांचे महानिर्वाण झाले. गुरू नानक देवजी यांना त्यांच्या जयंतीदिनी विनम्र अभिवादन!

सुलतानपुर येथील १00 खाटांच्या योग व निसर्गोपचार रुग्णालयाला राज्यशासनाने दिली २५ एकर शासकिय जमीन

केंद्रिय मंत्री प्रतापराव जाधव यांच्या पाठपुराव्याला यश, ४ नोव्हेंबर शासन निर्णय निर्गमित

दैनिक आपला विदर्भ

बुलढाणा/प्रतिनिधी : लोणार तालुक्यातील सुलतानपुर येथे योग आणि निसर्गोपचार संशोधन परिषदेच्या अत्याधुनिक १०० खाटांच्या रुग्णालयास २५ एकर जमिन देण्याचा निर्णय महसुल व वनविभाग मंत्रालयाने घेतला आहे. त्या संदर्भातील शासन निर्णय ४ नोव्हेंबरला निर्गमित झाला असुन या निसर्गोपचार रुग्णालयाचा मार्ग सुकर झाला आहे. केंद्रिय मंत्री प्रतापराव जाधव यांनी राज्यसरकारने घेतलेल्या निर्णयाचे स्वागत केले आहे.

बुलढाणा जिल्हयातील लोणार या



जगप्रसिध्द पर्यटन स्थळी योग आणि निसर्गोपचार रुग्णालय उभारल्या गेले पाहिजे या दृष्टीकोनातुन योग आणि

निसर्गोपचार संशोधन संस्थेमार्फत केंद्र सरकारच्या आयुष मंत्रालयाकडे मागणी करण्यात आली होती. दरम्यान हे योग आणि निसर्गोपचार रुग्णालय उभारणीसाठी राज्याच्या महसुल आणि वनविभागाकडे लोणार तालुक्यातील सुलतानपुर येथील गट नं.८८५ क्षेत्रातील २५ एकर जमिन देण्यासंदर्भातील प्रस्ताव राज्यशासनाकडे बुलढाणा जिल्हा प्रशासनाच्या वतीने पाठविण्यात आला होता. त्यानंतर केंद्रिय मंत्री प्रतापराव जाधव यांनी राज्यशासनाच्या महसुल मंत्री चंद्रशेखर बावणकुळे यांची भेट घेऊन सदरहु जमिन योग व निसर्गोपचार रुग्णालयाला विनामुल्य

देण्यासंदर्भात चर्चा केली होती. जागृतीक दर्जाच्या लोणार सरोवर परिसरामध्ये हे रुग्णालय उभारल्या गेल्यास त्याचा फायदा सर्वसामान्य जनतेला होईल हेही त्यांच्या निदर्शनास आणुन दिल्यानंतर या रुग्णालयाला जमिन देण्यासंदर्भातील सकारात्मकता राज्याचे महसुल मंत्री चंद्रशेखर बावणकुळे यांनी केंद्रिय मंत्री प्रतापराव जाधव यांना भेटीदरम्यान दर्शविली होती. त्यानंतर ४ नोव्हेंबर २०२५ रोजी महसुल व वनविभाग मंत्रालयाच्या वतीने शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला असुन यामध्ये बुलढाणा जिल्हयातील लोणार तालुक्यातील मौजे सुलतानपुर येथील

शासकिय गट नं.८८५ एकुण क्षेत्रातील २९.६२ हेक्टर आर जमिनीपैकी २५ एकर जागा केंद्रिय योग आणि निसर्गोपचार संशोधन परिषदेच्या अत्याधुनिक १०० खाटांच्या रुग्णालय स्थापनेस (उभारण्यास) विनामुल्य जागा देण्यासंदर्भातील निर्णय सहाय्यक सचिव ज्ञा.ल.सुळ यांच्या स्वाक्षरीने निर्गमित झाला आहे. त्यामुळे आता सुलतानपुर येथे उभारण्यात येणाऱ्या योग निसर्गोपचार रुग्णालय उभारणीला गती मिळणार असुन राज्यशासनाने जमिन उपलब्ध करुन दिल्याबद्दल केंद्रिय मंत्री प्रतापराव जाधव यांनी राज्य शासनाने आभार व्यक्त केले आहे.

थामासाठी रश्मिकाने १२ तासांची शूटिंग शिफ्ट केली

गुरू नानक देव : मानवता आणि सामाजिक समतेचे प्रवर्तक

भारतीय संत परंपरेत अनेक थोर पुरुषांनी समाजाच्या उद्धारासाठी कार्य केले, पण त्या परंपरेतील सर्वात तेजस्वी आणि मानवतेचा खरा दीपस्तंभ म्हणजे गुरू नानक देव होते. त्यांनी धर्माला पंथ, जाती, विधी यांच्यापलीकडे नेऊन तो समाजकल्याणाशी जोडला. त्यांच्या विचारसरणीत माणुसकी, समानता, सेवा, प्रेम, श्रमसन्मान आणि न्याय यांचे अद्भुत मिश्रण आहे. त्यांचे जीवन हे केवळ धार्मिक क्रांतीचे नव्हे, तर सामाजिक परिवर्तनाचे घोषणापत्र ठरले. आजच्या काळातही त्यांची शिकवण समाजाला नवा नैतिक मार्ग दाखवते. गुरू नानक देव यांचा जन्म तळवंडी या गावात झाला, ज्याला आज ननकाना साहिब (पाकिस्तान) म्हणून ओळखले जाते. त्या काळात भारतीय समाज धर्माच्या नावाखाली विभागला गेला होता. जातिभेद, अंधश्रद्धा, स्त्रीदमन, शोषण आणि असमानता यांचे सावट संपूर्ण समाजावर पसरलेले होते. धर्म हा व्यवहाराच्या केंद्रस्थानी होता, पण त्याचा वापर लोकशोषणासाठी होत होता. अशा वेळी एका बालकाने समाजाला सांगितले की 'ना को हिंदू, ना को मुसलमान' म्हणजेच प्रत्येक मनुष्य सर्वप्रथम एक मानव आहे. हे वचन त्या काळातील धार्मिक संकुचिततेवर प्रहार करणारे आणि समाजाला नव्या दिशेने नेणारे होते.

गुरू नानक देव यांचे बालपण शांत, करुणायुग आणि चिंतनशील वातावरणात गेले. लहानपणापासूनच त्यांना सामाजिक अन्याय, गरीबी, आणि धर्माच्या नावाखाली होणारे अत्याचार जाणवले. त्यांनी देवाला शोधण्याची प्रक्रिया बाह्य पूजापद्धतीत नव्हे, तर अंतःकरणातील शुद्धतेत शोधली. त्यांनी धर्माला मनुष्याच्या आचरणाशी जोडले. त्यांच्या दृष्टीने धर्म म्हणजे सत्याचा शोध, इतरांविषयी करुणा, प्रामाणिक श्रम आणि सामूहिक कल्याणासाठीची सेवा होय. त्यांची मूलभूत शिकवण तीन शब्दांत सांगता येते ते म्हणजेच नाम जपो, किरत करो आणि वंड छको. या तत्वांमध्ये समाजजीवनाची संपूर्ण दिशा अंतर्भूत आहे. नाम जपो म्हणजे सतत सत्य आणि परमात्म्याचे स्मरण, म्हणजेच अंतःकरणातील शुद्धता; किरत करो म्हणजे प्रामाणिक श्रम करा, म्हणजेच जीवनात परिश्रम आणि स्वावलंबनाचा सन्मान करा; तर वंड छको म्हणजे आपल्या उत्पन्नातील काही भाग



इतरांसोबत वाटून घ्या, म्हणजेच समाजातील दुर्बल घटकांविषयी जबाबदारी बाळगा. या शिकवणुकीत आर्थिक समता, सामाजिक न्याय आणि नैतिकतेचा सुंदर संगम दिसतो. हे तीन तत्त्व आजच्या समाजातही तितकेच उपयुक्त आहेत.

गुरू नानक देव यांनी समाजातील जातिभेदाचा तीव्र निषेध केला. त्यांच्या काळात समाजात 'उच्च' आणि 'नीच' यांच्यातील दरी फारच खोल होती. अस्पृश्यतेने माणसामाणसात भिती उभ्या केल्या होत्या. पण त्यांनी शिकवले की 'सब मे जोत, जोत है सोई; तिस का चानग सब मे होई.' म्हणजे प्रत्येक जीवामध्ये त्या एकाच देवाची ज्योत आहे. त्यामुळे कोणताही भेदभाव चुकीचा आहे. ही विचारसरणी सामाजिक समतेचे मूलतत्त्व ठरली. त्यांनी देवाच्या कृपेचे दरवाजे सर्वांसाठी खुले केले. त्यांच्या दृष्टीने प्रत्येक मनुष्य प्राणी मग तो कुणीही असो परमेश्वराचा अंश आहे. त्यांच्या कार्यातील सर्वात प्रभावी आणि क्रांतिकारी कल्पना म्हणजे 'लंगर' होय. सामूहिक भोजनाची परंपरा, लंगरात सर्व धर्म, जाती, स्त्री-पुरुष एकत्र बसून एकसमान अन्नदान नाही, तर सामाजिक समतेचे सशक्त प्रतीक आहे. या उपक्रमातून त्यांनी उच्चनीचतेची भिंत पाडली आणि सामाजिक ऐक्य निर्माण केले. आजही जगभरातील गुरुद्वारांमध्ये चालणारा लंगर हा मानवतेचा, सेवाभावाचा आणि समतेचा जिवंत वारसा आहे.

गुरू नानक देव यांनी धर्माच्या नावाखाली होणाऱ्या ढोंगीपणाला व पाखंडाला आव्हान दिले. त्या काळातील धार्मिक नेते लोकांना देवाची भीती दाखवून त्यांच्या श्रमावर जगत होते. त्यांनी स्पष्ट सांगितले की,

देवाला प्रसन्न करण्यासाठी दान, यज्ञ, हवन, आडंबराची आवश्यकता नाही; खरा धर्म म्हणजे प्रामाणिक आचरण, करुणा, आणि सत्याशी निष्ठा होय. त्यांनी धर्माचा अर्थ पुन्हा परिभाषित केला. 'धर्म हा माणसाला माणसाशी जोडणारा बंध आहे, विभाजक नव्हे.' त्यांनी धर्माला सामाजिक नैतिकतेचा पाया बनवला. गुरू नानक देव हे स्त्रीसमानतेचेही प्रवर्तक होते. त्या काळात स्त्रियांना समाजात कनिष्ठ स्थान होते. पण त्यांनी ठामपणे सांगितले की 'सो क्यों मंदा आखिर्, जित जमे राजान.' म्हणजे जी स्त्री राजांना जन्म देते, ती कशी कनिष्ठ असू शकते? त्यांनी स्त्रियांना समाजातील समान स्थान देण्याची आवश्यकता अधोरेखित केली. त्यांच्या विचारांमुळे पुढे शीख धर्मात स्त्रियांना धार्मिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक क्षेत्रात मान्यता मिळाली. हे त्या काळातील समाजासाठी अत्यंत प्रगतिशील विचार होते. त्यांनी 'सेवा' या तत्त्वावर आधारलेली एक संस्कृती निर्माण केली. त्यांच्या मते, 'ईश्वराची सेवा म्हणजे मनुष्य प्राण्याची सेवा होय. त्यांनी गरीब, वंचित, पीडित यांच्यासाठी कार्य करणे हेच धर्माचे खरे सार मानले. त्यांनी सांगितले की, समाजातील दुःख कमी करण्यासाठी प्रत्येकाने आपल्या सामर्थ्याने योगदान दिले पाहिजे. या सेवाभावातूनच शीख धर्मातील 'सेवा' आणि 'संगत' या दोन संकल्पना निर्माण झाल्या. संगत म्हणजे सामूहिक प्रार्थना आणि सहजीवनाचा भाव, तर सेवा म्हणजे निःस्वार्थपणे कार्य करणे. या दोन्ही कल्पनांनी समाजात बंधुभाव आणि सहकार्याचे वातावरण निर्माण केले.

गुरू नानक देव यांनी समाजात श्रमाचा सन्मान वाढवला. त्यांनी सांगितले की 'घाळ खाए किछ हातहु

दे, नानक राहु पछाणे से.' म्हणजे जो स्वतः परिश्रम करोतो आणि इतरांना देतो, तोच योग्य मार्ग ओळखतो. त्या काळात श्रम करणाऱ्यांना समाजात नीच मानले जात होते, पण त्यांनी सांगितले की श्रम म्हणजेच साधना. या विचारांनी श्रमिक वर्गाला आत्मसन्मान आणि सामाजिक प्रतिष्ठा दिली. त्यांनी समाजाला शिकवले की परिश्रमाशिवाय अध्यात्म शक्य नाही. गुरू नानक देव यांनी आपल्या जीवनात चार प्रमुख प्रवास केले. भारताच्या विविध भागांपासून ते अरब, तिबेट, श्रीलंका, चीनपर्यंत. या प्रवासांमध्ये त्यांनी विविध धर्म, पंथ, आणि संस्कृतींच्या लोकांशी संवाद साधला. त्यांनी सर्व धर्मांच्या श्रेष्ठ तत्त्वांना मान्यता दिली आणि सर्वांमध्ये एकतेचा संदेश दिला. त्यांनी सांगितले की सत्य आणि प्रेम हाच प्रत्येक धर्माचा मूळ गाभा आहे. त्यामुळे त्यांच्या विचारांमध्ये सर्वधर्मसमभावाने अधिष्ठान आहे. त्यांचे तत्त्वज्ञान समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून पाहिले तर, ते 'समावेशक समाजरचने' () निर्माण करण्याचा आराखडा होते. त्यांनी सांगितले की समाज हे धर्म, जात, लिंग या आधारावर नव्हे, तर समानता, सहकार्य, आणि न्याय या मूल्यांवर उभे राहिले पाहिजे. त्यांनी व्यक्तीच्या आणि समाजाच्या नैतिक जबाबदाऱ्या अधोरेखित केल्या. त्यांनी धर्म आणि समाज यांचा मेळ घालून एक सामाजिक चळवळ निर्माण केली. त्यांच्या शिकवणीत आर्थिक न्याय या संकल्पनेलाही महत्त्व आहे. त्यांनी श्रीमंत-गरीब यांच्यातील विषमता नाकारली आणि 'वंड छको' या तत्त्वाद्वारे संपत्तीचे समान वाटप करण्याचा संदेश दिला. त्यांनी लोभ, स्वार्थ आणि शोषणाला पाप ठरवले. त्यांच्या विचारांमध्ये सामूहिक समृद्धीची कल्पना आहे. आजच्या काळातील 'सामाजिक समता' आणि 'आर्थिक न्याय' या संकल्पना त्यांच्या शिकवणीशी पूर्णपणे सुसंगत दिसतात.

गुरू नानक देव यांची समाजदृष्टी सर्वसमावेशक, वैज्ञानिक आणि आधुनिक होती. त्यांनी शिक्षण, आत्मविकास, सत्यशोधन आणि सामाजिक जबाबदारी यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट केला. त्यांच्या विचारांमध्ये पर्यावरणीय समतोलाचाही गाभा आहे. त्यांनी सांगितले की 'हवा गुरू, पाणी पिता, माता धरत महत.' म्हणजे निसर्गातील प्रत्येक घटक आपला नातेवाईक आहे. त्यामुळे

निसर्गाचा सन्मान करणे हेही धर्माचेच रूप आहे. आजच्या युगात, जेव्हा समाजात असाहिष्णुता, भेदभाव, धार्मिक दुरावा आणि नैतिक अधःपतन वाढले आहे, तेव्हा गुरू नानक देव यांचे तत्त्वज्ञान अधिकच अर्थपूर्ण वाटते. त्यांनी दाखवलेला मार्ग केवळ धार्मिक नव्हे, तर सामाजिक पुनर्जागरणाचा आहे. त्यांनी माणसामाणसात प्रेम आणि सहकार्याची भावना निर्माण केली. त्यांनी सांगितले की समाजाचा खरा विकास तेव्हाच शक्य आहे, जेव्हा प्रत्येक व्यक्ती इतरांसाठी जगते आणि इतरांच्या हितासाठी कार्य करते. गुरू नानक देव जयंती म्हणजे केवळ धार्मिक सण नाही, तर मानवतेच्या पुनरुज्जीवनाचा दिवस आहे. हा दिवस आपल्याला आठवण करून देतो की, धर्माचा सार माणसाच्या कल्याणात आहे, विधी-विधानात नव्हे. त्यांनी दिलेले 'नाम, किरत, वंड' हे तिसूत्र आजही समाजजीवनाचे दिशा-तत्त्व ठरू शकते. त्यांनी शिकवले की समाजात एकमेकांविषयी आदर, प्रेम, समानता आणि करुणा हीच खरी ईश्वरभक्ती आहे.

शेवटी असे म्हणता येईल की गुरू नानक देव हे केवळ शीख धर्माचे प्रवर्तक नव्हते, तर ते मानवतेचे जागतिक प्रवर्तक होते. त्यांनी दाखवलेला मार्ग कालातीत आहे, जो प्रत्येक माणसाला स्वतःच्या अंतःकरणाशी जोडतो आणि समाजाशी नाते घट्ट करतो. त्यांचे विचार आजही समाजाच्या आत्म्याला नवी ऊर्जा देतात. त्यांच्या शिकवणुकीचा अर्थ असा की, माणूस हेच देवाचे सर्वश्रेष्ठ रूप आहे. म्हणूनच गुरू नानक देव जयंती साजरी करणे म्हणजे त्यांच्या तत्त्वांचा अंगीकार करून समाजात प्रेम, समानता आणि सेवा या मूल्यांचा पुनः प्रकाश प्रज्वलित करणे होय.



डॉ. राजेंद्र बगाटे, (समाजशास्त्राचे अभ्यासक) मो. क्र. ९९६०९०३५८२

